

Проектът „Развитие на мрежата на Черноморски център за екологична информация и образование и повишаване капацитета на сдружението” се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. www.ngogrants.bg

МОРСКИТЕ ОТПАДЪЦИ

Натрупването на отпадъци в морската среда и по крайбрежието оказва неблагоприятно въздействие върху екологичното здраве на морето и брега. Акумулирането им, продукт на неустойчиви консуматорски практики и поведение, създава големи рискове за обществото и начина му на живот. Рисковете са свързани с деградацията на морето и крайбрежието, резултат от свръх експлоатацията на ресурса им и натрупване на отпадъци, вредни за човешкото здраве и морското биоразнообразие, както и за рекреативния и икономически потенциал на ресурса.

Най-голям процент от отпадъците са различните пластмаси. Проблемът е отчетен ясно в световен мащаб с Декларация §163 Рио+20 и две директиви на ЕС - Директивата за отпадъците и Рамковата директива за морска стратегия (РДМС).

Морските отпадъци не са включени в списъка на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и Националната програма за управление на отпадъците (НПУО), която изтече през 2013 г. и предстои ревизирането ѝ. Не е работено по дескриптора за отпадъците в националната разработка за първоначална оценка за РДМС. Не са достатъчно изяснени източниците на отпадъците, няма събрани данни за тях и не е провеждан мониторинг, за да бъдат наредени съответни мерки.

Нужно е да бъде иницииран от НПО процес за ангажиране на вземащите решения с поставяне на проблема на експертно ниво, обсъждането му с министерства и законодатели, екологични и морски агенции, бизнеси, общини и населението от крайбрежието за включването им в ЗУО и НПУО, както и в бъдещата морска стратегия.

Отпадъците по крайбрежието са много видим проблем, който е ясен за обществото, но тези в морската среда не са толкова видими и са слабо познати. За предотвратяването и намаляването им слабо се използва обществената ангажираност и ресурса на образователните институции, учители екоактивисти и НПО от крайбрежието, както и използване на формите на т.нар. ситизън сайънс, събиране на данни за мониторинг и включването им в базата данни на Европейската агенция за околна среда.

Генерирането на морски отпадъци е проблем, свързан с неустойчивите консуматорски навици и поведение на хората. Все повече твърди отпадъци, предимно от наземни източници, попадат в моретата и океаните, като се превръщат в истински глобален проблем. Пластмасата е с най-голям обем, макар количествата и видовете да варират според региона. Проблемът стои изключително сериозно за всички европейски морета. По предварителни данни около половината от отпадъците са пластмасови опаковки – бутилки и торбички. Други често

срещани видове са санитарни отпадъци, отпадъци от пушене и от риболовни дейности. В Балтийско, Черно и Средиземно море отпадъците постъпват в морето най-често ото сушата, но морските дейности също имат своя принос. Морските отпадъци оказват негативно екологично и социо-икономическо въздействие.

Те причиняват нараняване и смърт на много морски животни и птици, предимно след заплитане и задушаване, но и след поглъщане на отпадъци, откривани в стомасите на бозайници и птици. Пластмасите разнасят потенциално опасни химически вещества и инвазивни видове, а освен това оказват отрицателно въздействие на риболова и туризма, като намаляват естетическите и рекреативни качества на плажовете.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствените организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Черноморски център за екологична информация и образование и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствените организации в България.